

Skaidrojums par Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 2. un 3. punktā minēto kritēriju robežvērtību aprēķināšanai izmantojamajiem datiem

Šis skaidrojums sagatavots, lai sniegtu informāciju kredītiestādēm par to, kā tās patstāvīgi var pārbaudīt savu atbilstību Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 2. un 3. punktā minētajiem kvantitatīvajiem kritērijiem.

1. Regulējuma joma

Saeimā 2024. gada 19. septembrī tika pieņemti un 2025. gada 1. janvārī stājās spēkā grozījumi Kredītiestāžu likumā (turpmāk – Likums), kuri nosaka pienākumu Likuma 73.¹ panta pirmajā daļā minētajai kredītiestādei nodrošināt, ka tās klientam sniegtie maksājumu pakalpojumi, kuri nodrošina viņam iespēju izņemt skaidro naudu no maksājumu konta kredītiestādē (turpmāk — skaidrās naudas izmaksas pakalpojums), atbilst Likumā un uz tā pamata izdotajos Latvijas Bankas noteikumos noteiktajām prasībām.

Savukārt no 2026. gada 1. janvāra uz Likuma 73.¹ panta pirmajā daļā minētajām kredītiestādēm būs attiecināmi arī Likuma 73.² panta trešajā līdz septītajā daļā minētie pienākumi nodrošināt finanšu pakalpojumu sniegšanu klātienē atbilstoši Likumā un uz tā pamata izdotajos Latvijas Bankas noteikumos noteiktajām prasībām.

2. Likumā noteiktie atbilstības kritēriji

Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmā daļa (likumi.lv/ta/id/37426#p73_1) nosaka:

"(1) Par kredītiestādi, kurai ir būtiska nozīme skaidrās naudas pieejamības nodrošināšanā Latvijā, ir atzīstama kredītiestāde, kura ir reģistrēta Latvijā vai ir ārvalstu kredītiestādes filiāle Latvijā vai citā dalībvalstī reģistrētas kredītiestādes filiāle Latvijā un vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:

1) kredītiestāde Latvijā sniedz ar maksājumu kontu saistītus pakalpojumus Eiropas Savienības rezidentiem — patērētājiem;

2) kredītiestādē atvērto **klientu maksājumu kontu skaits iepriekšējā gada 31. decembrī bija vismaz pieci procenti no kopējā maksājumu kontu skaita Latvijā** reģistrētajās kredītiestādēs, ārvalstu kredītiestāžu filiālēs Latvijā un citās dalībvalstīs reģistrēto kredītiestāžu filiālēs Latvijā;

3) kredītiestādē **rezidentu mājāsaimniecību noguldījumi iepriekšējā gada 31. decembrī bija vismaz pieci procenti no kopējiem rezidentu mājāsaimniecību noguldījumiem Latvijā** reģistrētajās kredītiestādēs, ārvalstu kredītiestāžu filiālēs Latvijā un citās dalībvalstīs reģistrēto kredītiestāžu filiālēs Latvijā."

3. Latvijas Bankas publicētais pakalpojumu sniedzēju saraksts

Atbilstoši Latvijas Bankas 2024. gada 28. oktobra noteikumu Nr. 330 "Skaidrās naudas izmaksas pakalpojuma pārvaldības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi) 2.3. apakšpunktam pakalpojumu sniedzējs ir kredītiestāde, kura ir reģistrēta Latvijā vai ir ārvalstu kredītiestādes filiāle Latvijā vai citā dalībvalstī reģistrētas kredītiestādes filiāle Latvijā un vienlaikus atbilst Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 1., 2. un 3. punktā noteiktajiem kritērijiem.

Noteikumu 4. punkts nosaka, ka Latvijas Banka izveido, uztur un katru kalendāro gadu līdz 1. februārim publicē Latvijas Bankas tīmekļvietnē sarakstu, kurā iekļauj visus pakalpojumu sniedzējus. Latvijas Banka informē kredītiestādes par to iekļaušanu minētajā pakalpojumu sniedzēju sarakstā vai izslēgšanu no tā.

Latvijas Bankas publicētais aktuālais pakalpojumu sniedzēju saraksts publicēts šeit – [Skaidrās naudas pieejamība | Latvijas Banka](#).

Vienlaikus ņemams vērā, ka pakalpojumu sniedzēju sarakstam un Noteikumu 4. punktā minētajiem paziņojumiem ir tikai informatīvs raksturs un tie paši par sevi nerada tiesiskās sekas kredītiestādei. Pienākumu kredītiestādei nodrošināt klientiem skaidrās naudas izmaksas pakalpojumu atbilstoši Likumā un Noteikumos noteiktajām prasībām nosaka Likums un attiecīgais pienākums ir saistošs kredītiestādei no brīža, kad tā sasniedz atbilstību Likumā noteiktajiem kritērijiem. Arī Noteikumu anotācijā ir skaidrots, ka Noteikumu 4. punktā minētais Latvijas Bankas paziņojums nav uzskatāms par Latvijas Bankas pieņemtu lēmumu par pakalpojumu sniedzēja statusa piešķiršanu, jo kredītiestādes iekļaušana pakalpojumu sniedzēju sarakstā izriet tikai un vienīgi no tās atbilstības Likuma 73.¹ panta pirmajā daļā minētajiem kritērijiem, nevis no Latvijas Bankas lēmuma vai vērtējuma. Kredītiestāde var patstāvīgi monitorēt situāciju un laikus apzināt tās tuvošanos Likuma 73.¹ panta pirmajā daļā minēto kritēriju atbilstības sliekšņiem, t.sk. piecu procentu robežsliekšnim attiecībā uz kopējo maksājumu kontu skaitu Latvijā un piecu procentu robežsliekšnim attiecībā uz kopējiem rezidentu mājāsaimniecību noguldījumiem Latvijā.

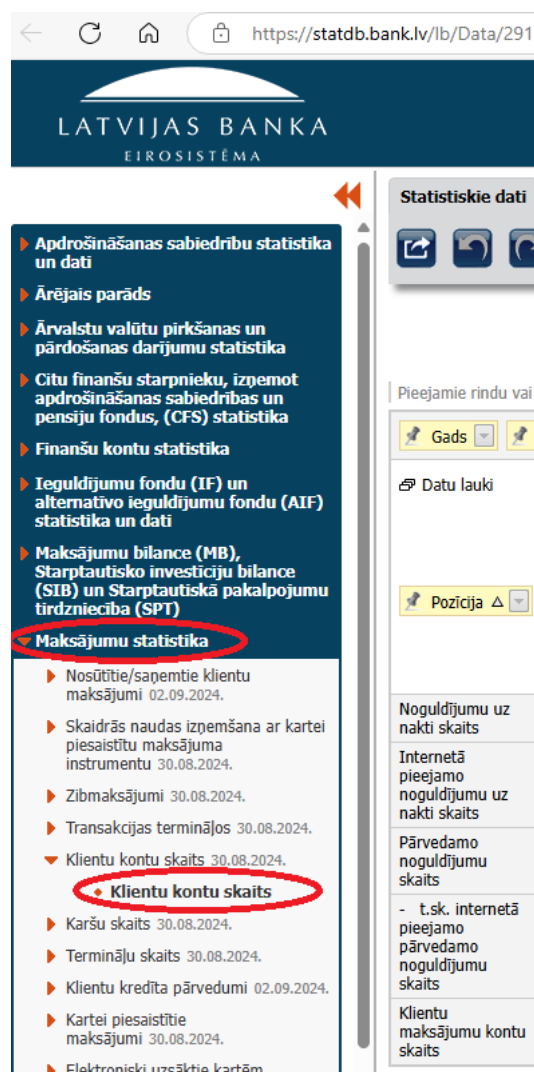
4. Aprēķinu veikšanai nepieciešamo datu avoti

4.1. Klientu maksājumu kontu skaits

Statistisko datu sniedzēji, t.sk. kredītiestādes, sniedz Latvijas Bankai statistiskos datus par klientu maksājumu kontu skaitu saskaņā ar Latvijas Bankas 2022. gada 13. jūnija noteikumiem Nr. 208 "Statistisko datu par klientu maksājumiem sagatavošanas un iesniegšanas noteikumi" (likumi.lv/ta/id/333271). Atbilstoši minētajiem Latvijas Bankas noteikumiem apkopotie kredītiestāžu klientu maksājumu kontu skaita dati ir izmantojami, pārbaudot kredītiestādes atbilstību Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļa 2. punktā minētajam kritērijam.

Minētie statistiskie dati tiek sagatavoti un iesniegti pusgada pārskata ietvarā par stāvokli pārskata periodā beigās (30. jūnijā un 31. decembrī), iesniedzot tos Latvijas Bankai līdz pārskata periodam sekojošā mēneša 25. datumam (attiecīgi 25. jūlijam un 25. janvārim).

Latvijas Banka apkopotos klientu maksājumu kontu skaita datus kopsavilkuma veidā publicē Latvijas Bankas tīmekļvietnē pieejamā [Latvijas Bankas interneta statistikas datubāzē \(INTS\)](#) mēneša laikā (attiecīgi līdz 25. augustam un 25. februārim). Attiecīgā informācija, t.sk. vēsturiskie dati, atrodami INTS sadaļas "Maksājumu statistika" apakšsadaļā "Klientu kontu skaits" (sk. 1. attēlu).

1. attēls

Lai atlasītu nepieciešamos datus, attiecīgajā INTS datubāzes sadaļā datu atlases filtrā "Statistisko datu sniedzējs" jāizvēlas datu kategorija "Maksājumu pakalpojumu sniedzēji" un datu lauka atlases filtrā "Pozīcija" jāizvēlas pozīcija "Klientu maksājumu kontu skaits" (sk. 2. attēlu).

Statistiskie dati Grafiskie attēli

Klientu kontu skaits

Pieejamie rindu vai ailu lauki un datu lauki

Gads - 2024	Pusgads	Statistisko datu sniedzējs	Maksājumu pakalpojumu sniedzēji
Datu lauki			
2024			
1. pusgads			
Kontu skaits norēķiniem visās valūtās (tūkst.)	t.sk. kontu skaits norēķiniem eiro (tūkst.)		
Klientu maksājumu kontu skaits	3 058	2 943	

2. attēls

Kredītiestāde, vērtējot savu atbilstību Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 2. punktā minētajam kritērijam, **indikatīva 5 procentu robežsliekšņa aprēķina vajadzībām** var izmantot datus, kas norādīti tabulas ailē "Kontu skaits norēķiniem visās valūtās (tūkst.)". Lai gan šie dati ietver visu maksājumu pakalpojumu sniedzēju datus, nevis tikai kredītiestāžu datus, tomēr līdzšinējie dati liecina, ka faktiskais pārējo maksājumu pakalpojumu sniedzēju atvērto klientu maksājumu kontu skaits ir nenozīmīgs un tādēļ tas minimāli ietekmē Likumā noteiktā piecu procentu no kopējā maksājumu kontu skaita Latvijā reģistrētajās kredītiestādēs, ārvalstu kredītiestāžu filiālēs Latvijā un citās dalībvalstīs reģistrēto kredītiestāžu filiālēs Latvijā robežsliekšņa aprēķinu.

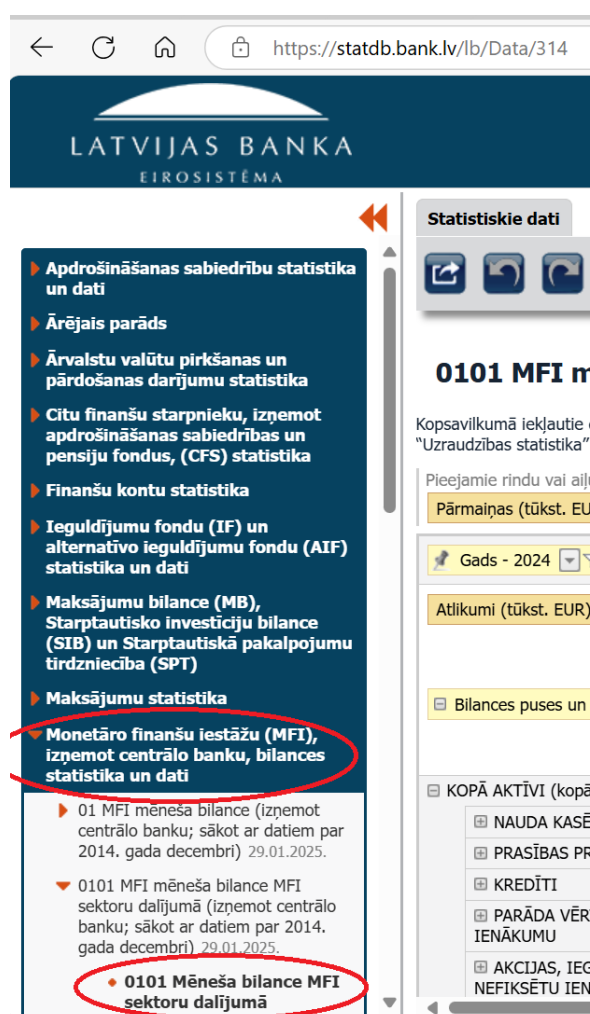
Ja kredītiestāde vēlas veikt precīzu aprēķinu, lai nekļūdīgi pārliecinātos par tās atbilstību vai neatbilstību Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 2. punktā minētajam kritērijam, **kredītiestāde var vērsties Latvijas Bankā, nosūtot attiecīgu pieprasījumu uz e-pasta adresi statistika@bank.lv vai info@bank.lv.**

4.2. Rezidentu māsaimniecību noguldījumu apjoms

Statistisko datu sniedzēji, t.sk. kredītiestādes, sniedz Latvijas Bankai statistiskos datus par rezidentu māsaimniecību noguldījumu apjomu saskaņā ar Latvijas Bankas 2022. gada 12. septembra noteikumiem Nr. 218 "Statistisko datu par kredītiestāžu un citu monetāro finanšu iestāžu finansiālo stāvokli (MBP) sagatavošanas un iesniegšanas noteikumi" (likumi.lv/ta/id/335517). Atbilstoši minētajiem Latvijas Bankas noteikumiem apkopoti rezidentu māsaimniecību noguldījumu dati ir izmantojami, pārbaudot kredītiestādes atbilstību Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 3. punktā minētajam kritērijam.

Minētie dati tiek sagatavoti un iesniegti Latvijas Bankai mēneša bilances pārskata ietvarā par stāvokli pārskata mēneša pēdējā datumā septiņu darbdienu laikā pēc attiecīgā kalendārā mēneša beigām.

Latvijas Banka apkopotos datus par kredītiestāžu rezidentu mājāsaimniecību noguldījumiem kopsavilkuma veidā publicē Latvijas Bankas tīmekļvietnē pieejamā [Latvijas Bankas interneta statistikas datubāzē \(INTS\)](#) mēneša laikā (t.i., līdz pārskata mēnesim sekojošā mēneša pēdējam datumam). Attiecīgā aktuālākā un vēsturiskā informācija atrodama INTS sadaļas "Monetāro finanšu iestāžu (MFI), izņemot centrālo banku, bilances statistika un dati" apakšsadaļā "0101 MFI mēneša balance MFI sektoru dalījumā (izņemot centrālo banku; sākot ar datiem par 2014. gada decembri)" - "0101 Mēneša balance MFI sektoru dalījumā" (sk. 3. attēlu).

3. attēls

Lai atlasītu nepieciešamos datus (sk. 4. attēlu), attiecīgajā INTS datubāzes sadaļā datu atlasē filtrā "Rezidences dalījums" jāizvēlas datu kategorija "Rezidenti", datu atlasē filtrā "MFI sektoru dalījums" jāizvēlas datu kategorija "Bankas un ārvalstu banku

filiāles Latvijā" un datu atlasē filtrā "Balances puses un papildposteņi" jāizvēlas datu kategorija "Mājsaimniecības" (atrodama sadaļas "Kopā pasīvi" apakšsadaļā "Noguldījumi").

Statistiskie dati Grafiskie attēli

Uz sākumu | Latvijas Banka

101 MFI mēneša balance MFI sektoru dalījumā (izņemot centrālo banku; sākot ar datiem par 2014. gada decembri)

Kopsavilkumā iekļautie dati satur kredītiestāžu datus individuālā līmenī, neiekļaujot kredītiestāžu ārvalstu filiāļu datus, atšķirībā no Latvijas Bankas tīmekļa vietnes sadaļā "Uzraudzības statistika" publicētajiem datiem, kas ietver kredītiestāžu datus to prudenciālās konsolidācijas grupām.

Pieejamie rindu vai ailu lauki un datu lauki

Pārmaiņas (tūkst. EUR)

Gads - 2024 Mēnesis - 12 Rezidentu un valstu grupu dalījums Rezidences dalījums **Rezidenti** Valūtu dalījums

Atlikumi (tūkst. EUR) MFI sektoru dalījums Periods

Balances puses un papildposteņi Pozīcija Izvērsums

KOPĀ PASĪVI (kopā)

NOGULDĪJUMI (kopā)

Mājsaimniecību

12 / 2024

10 957 371

10 957 371

10 957 371

4. attēls

Papildus piebilstams, ka Kredītiestāžu likuma 73.¹ panta pirmās daļas 2. un 3. punkta izpratnē nozīme ir tikai kredītiestādē atvērto klientu maksājumu kontu skaitam un rezidentu mājsaimniecību noguldījumu apmēram iepriekšējā gada 31. decembrī. Tomēr, lai kredītiestāde laikus apzinātu situāciju un tās iespējamo tuvošanos kritēriju atbilstības robežsliekšņiem, svarīgi būtu monitorēt šos datus biežāk nekā vienu reizi gadā, pārbaudi veicot arī citos datumos, par kuriem ir pieejami Latvijas Bankas publicētie kopējie maksājumu kontu skaita un rezidentu mājsaimniecību noguldījumu apmēra dati.